

УДК 347.822.4(822.31):343.85

Шинкаренко Ігор Ростиславович

кандидат юридичних наук, професор, професор закладу вищої освіти кафедри
права Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5524-2259>

E-mail: sir2009@ukr.net

Захаров Василь Павлович

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри оперативно-озшукової
діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7099-6734>

e-mail: zakharov_vp@ukr.net

ПИТАННЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ТА СУБ'ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ АВІАЦІЙНО-КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ (наукова стаття)

Анотація. У статті констатовано, що поза межами предмету сучасних досліджень залишилися: системно-комплексні розвідки змісту та видів безпекових загроз об'єктам інфраструктури космічної та авіаційної діяльності; координації всіх суб'єктів безпекової діяльності спрямованих на нейтралізацію загроз авіаційно-космічній галузі; методологія організаційно-правового забезпечення суб'єктів авіаційно-космічної діяльності, а також їх об'єктів; проблеми тактики здійснення організаційних, загально та спеціально-профілактичних, заходів щодо забезпечення авіаційно-космічної діяльності. Проаналізовано результати досліджень і праць представників української криміналістичної школи та безпекознавства, що визначило необхідність теоретико-правових та криміналістичних досліджень у сфері теоретико-прикладних та правових проблем щодо напрямів забезпечення об'єктів авіаційно-космічної сфери України.

Метою статті є визначення сучасних проблем та теоретичного змісту забезпечення безпеки об'єктів авіаційно-космічної сфери; запропонування і форм, методів і заходів забезпечення об'єктів авіаційно-космічної сфери на ґрунті досягнень науки і техніки останніх років; визначення організаційно-тактичної моделі протидії кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно та на об'єктах-суб'єктах авіакосмічної діяльності.

Використання комплексу загальних та спеціальних методів досліджень дозволило визначити чинники і зміст причин та умов вирішення завдань забезпечення об'єктів-суб'єктів авіаційно-космічної діяльності. Такий підхід допоміг дійти висновку, що найбільш перспективними напрямками нейтралізації загроз та забезпечення об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі є здійснення заходів спрямованих на попередження кримінальних правопорушень, нейтралізацію загроз нормальній діяльності об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі, виявлення індикаторів корупції та запобігання корупційних кримінальних правопорушень у авіаційно-космічній галузі здійснення організаційних заходів у сфері захисту життєво важливих для суспільства інтересів. Такий підхід дозволив запропонувати організаційно-тактичну модель забезпечення безпеки авіаційно-космічної галузі з диференціацією її на стратегічний, оперативний та тактичний рівні.

Ключові слова: авіація, космічна діяльність, авіаційно-космічна галузь, критична інфраструктура, національна безпека, загрози безпеці авіаційно-космічної галузі, забезпечення об'єктів авіаційно-космічної галузі, заходи забезпечення, превенція кримінальних правопорушень.

Постановка наукової проблеми. Стратегія національної безпеки України визначає, що до поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов слід віднести поширення міжнародного тероризму та міжнародної злочинності, зокрема у кіберпросторі, наркоторгівлі, торгівлі людьми,

релігійного та ідеологічного фундаменталізму та екстремізму, підживлюваного з-за кордону сепаратизму, нелегальної міграції, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, розповсюдження зброї масового ураження тощо [1].

Вивчення законодавчих актів, аналітичних матеріалів Державної авіаційної служби Украї-

ни, Державного космічного агентства України та результатів наукових досліджень у авіаційно-космічній сфері дозволяє зробити висновок, що об'єкти авіаційно-космічної галузі стали джерелом безпекових загроз з боку екстремістських та радикальних угруповувань, терористичних організацій і груп, що мають можливість використовувати для проведення своїх операцій сучасні досягнення в областях зв'язку і передачі інформації [2; 3; 4].

Враховуючі виклики у сфері безпеки повітряного транспорту та космічної діяльності щодо забезпечення діяльності об'єктів авіаційного транспорту в Україні, можемо визначити найбільш актуальні теоретико-прикладні проблеми у цій сфері:

- не визначеність на теоретичному та практичному рівнях змісту категорії «безпека об'єктів критичної інфраструктури», взагалі та авіаційно-космічної галузі України зокрема;
- нез'ясованість змісту та видів безпекових загроз об'єктам інфраструктури космічної та авіаційної діяльності, відсутність системного підходу до координації всіх суб'єктів безпекової діяльності спрямованих на їх нейтралізацію;
- визначення сутності безпеки її рівнів та видів як категорії стану системи чи підсистеми та змісту безпеки, як виду діяльності органів та установ спрямованої на подолання ризиків й нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз.

Як наслідок одним з викликів до наукової спільноти є розробка теоретико-прикладного підґрунтя системи забезпечення не тільки суб'єктів, об'єктів авіаційно-космічної галузі але й нейтралізація загроз населенню та довкіллю у разі терористичних атак та протиправного втручання у їхню діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід відзначити, що проблеми авіаційно-космічної галузі, а також безпеки об'єктів критичної інфраструктури у тому числі займалися фахівці у різних галузях юридичної науки.

Погляди науковців щодо змісту критичної інфраструктури та її складових набули значних змін. Якщо декілька років тому науковці в основному спиралися на роботи Томаса Гоббса, Іммануїла Канта, Георга Гегеля та ін. Однак в умовах модернізації системи національної безпеки та наукової революції здійснена низка наукових розвідок, які визначили: теоретичний зміст та співвідношення безпекових понять (Сидорчук О. Г. (2018) [5]; концептуальні питання космічної безпеки та її генез (Стельмах О.С. (2012) [6, с. 522-530]; закономірності та проблеми розвитку космічної галузі в рамках безпекового аспекту (Омельченко А.В. (2019) [7]).

Окрему групу досліджень складають роботи представників національної наукової школи у галузі національної безпеки, безпеки авіаційно-космічної галузі щодо визначення та дослідження актуальних проблем визначення змісту та організації захисту критичної інфраструктури (Єремчук О.П. (2018) [8; 9], адміністративно-правового механізму реалізації космічної доктрини України (Сорока Л.В. (2020) [10].

Розробка проблем сутності та змісту безпеки авіації організації контролю та нагляду за авіаційною безпекою та безпекою польотів в сучасних умовах знайшла своє відображення в працях: В. П. Бабака, Баган Я.Й., А. С. Бичкова, І. В. Вайсберга, С.Т. Гончарука, Н. В. Дараганова, В.В.Захаренкова, М.В. Кармизова, М.В. Карпенко, Г.Й. Касперовича, Куклева Є.А., М.С.,Кулика Лінькова А.В., В. О. Максимов, Рухлінський В.М., В. І. Токарев, С. В. Трофімов, А.В.Філіпов) [11; 12; 13; 14]. Слід відзначити, що їх роботи в основному були присвячені аналізу безпеки польотів та виключення незаконного втручання.

Окремий напрямок складають дослідження теоретико-прикладних проблем формування Державної політики у сфері безпеки повітряного транспорту, визначення змісту її складових та протидії незаконному втручання в його діяльність: Т. Є. Висоцька, О.Дубинський, Р.А. Калюжний, Д.П.Лотюк, С.І .Москаленко, М.В. Сафаров, А.О Собакар, І.М. Сопілко, В.В.Устименко, [15; 16, с. 131-135; 17, с. 249-251; 18, с. 10; 19; 20, с. 935-936; 21, с. 149].

З означеного можливо зробити висновок, що науковці як правило приділяли увагу аналізу загальних організаційних і правових питань функціонування повітряного транспорту як підсистеми транспорту України, проблемам організації контролю та нагляду за дотриманням законодавства, застосуванні адміністративного примусу до учасників авіаційних польотів за порушення встановлених правил та забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті відповідно до встановлених правил. В той же час поза межами предмету наведених досліджень залишилися:

На сьогодні недостатньо дослідженими остаються проблеми щодо:

- інноваційних форм і методів організаційно-правового забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури повітряного транспорту;
- методології організаційно-правового забезпечення суб'єктів авіаційно-космічної діяльності, а також їх об'єктів;
- тактики здійснення організаційних, загально та спеціально-профілактичних заходів щодо забезпечення авіаційно-космічної діяльності на ґрунті координації зусиль всіх суб'єктів забезпечення авіаційно-космічної діяльності.

Зазначені обставини і обумовили розробку у статті теоретико-прикладних та правових проблем щодо напрямів забезпечення об'єктів авіаційно-космічної сфери України.

Мета статті. Стаття продовжує цикл статей з проблем забезпечення об'єктів структури авіаційно-космічної галузі України, та формування її організаційно-тактичної моделі.

Основні завдання, які ставляться та вирішуються в статті:

1. *Визначення переліку та теоретичного змісту проблем реалізації безпеки об'єктів авіаційно-космічної сфери.*
2. *Надання пропозицій щодо впровадження інноваційних форм, методів і заходів забезпечення об'єктів авіаційно-космічної*

сфери на ґрунті досягнень науки і техніки останніх років.

3. *Визначення моделі попередження та розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються відносно та на об'єктах-суб'єктах авіакосмічної діяльності*

Виклад основного матеріалу дослідження.

Враховуючи наведений, аналіз, можемо констатувати, що за останні роки в юридичній науці здійснена розробка проблем пов'язаних з правовим забезпеченням різноманітних видів діяльності взагалі та одночасно авіаційно-космічної. Фактично сучасний етап розвитку науки у цій сфері можемо віднести до періоду, що був визначений Т. Куном як наукова революція. На його думку розвиток науки відбувається не шляхом плавного нарощування нових знань на старі, а через періодичний злам традиційних уявлень, тобто через наукові революції [22].

Згідно з думками Т. Куна та науковців у галузі теорії та історії науки, будь-яка наука розвивається циклічно:

1. До парадигмальний період (попередній установленню парадигми);
2. Нормальна наука – кожне нове відкриття піддається поясненню з позицій пануючої теорії (парадигми).
3. Екстраординарна наука – криза в науці. Поява аномалій – нез'ясовних фактів. Збільшення кількості аномалій призводить до появи альтернативних теорій. У науці співіснує безліч протилежних наукових шкіл, які є прихильниками різних парадигм, відповідно до яких наукова революція – формування та перехід до нової парадигми [22].
4. У проміжках між науковими революціями наукова спільнота живе спираючись на відповідну парадигму (дисциплінарну матрицю) й розв'язуючи завдання, доки перед вченими не постануть проблемні ситуації, які вимагають не тільки вироблення нових теоретичних поглядів та методів для розв'язання непересічних завдань (проблем), а й заміни усієї парадигми.

Фактично це період 1992-2014 роки в українській науці, що займалася забезпеченням авіаційно-космічної галузі.

Починаючи з 2014 року спираючись на інноваційні розробки в авіаційно-космічній сфері, праці у сфері безпекознавства взагалі, а також у сфері протидії терористичним загрозам та інтеграція досліджень у сфері протидії кримінальним правопорушенням щодо та на об'єктах-суб'єктах авіаційно-космічної галузі, почалось формування нової парадигми безпеки авіаційно-космічної галузі. Вона розглядає авіабудування, космічну промисловість, повітряний транспорт та космічну діяльність як єдину систему з відповідною системою видів безпеки [23].

Відповідно до сучасних теоретико-прикладних розробок науковців, Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та інших нормативних документів у галузі повітряного транспорту пріоритетними завданнями

у сфері повітряного транспорту в умовах сьогодення є:

- розроблення, впровадження та забезпечення виконання Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації;
- реалізація єдиної державної політики у сфері авіаційної безпеки, захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання [2]
- забезпечення ефективного використання коштів та запобігання корупції під час реалізації проектів розвитку повітряного транспорту;
- організація та використання повітряного простору України відповідно до стандартів та рекомендованої практики ІКАО, Європейської організації з безпеки аеронавігації (Євроконтроль), інших міжнародних авіаційних організацій та законодавства ЄС;
- створення системи кібернетичної безпеки цивільної авіації з урахуванням стандартів та рекомендованої практики ІКАО та законодавства ЄС [24, с. 27-32.];
- підвищення ефективності діяльності Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами відповідно до законодавства ЄС для прийняття неупередженого рішення щодо інцидентів або актів незаконного втручання;
- впровадження інноваційних освітніх програм професійної підготовки та перепідготовки персоналу для транспортної галузі, у тому числі шляхом дуальної освіти, виконання спільних програм закладів освіти, органів державного управління, бізнес-структур та громадських організацій та співпраці з міжнародними структурами;
- виконання програм зміцнення потенціалу органів виконавчої влади шляхом підвищення професійного потенціалу та продуктивності праці (система підготовки та розвитку персоналу) [25].

Проведені нами дослідження оприлюднені у попередніх статтях та доповідях, дозволяють констатувати, що на території об'єктів критичної інфраструктури взагалі та повітряного транспорту, зокрема, можуть створюватися:

- підприємства та організації, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, аерофотозйомки, сільськогосподарські роботи;
- суб'єкти господарювання, що надають послуги із харчування, побутового обслуговування пасажирів, послуги із продажу різних товарів, із перевезення авіапасажирів автомобільним транспортом і таксі;
- сервісні служби з обслуговування пасажирів;
- банківські відділення;
- пункти обміну валют;
- пунктів з прокату автомобілів;
- сервісних служб надання послуг зі стоянки автомобілів;
- офіси туроператорів то що [26, с. 255].

Означене визначає ще одне завдання: забезпечення громадської безпеки, громадського поряд-

ку та протидії злочинності на об'єктах та відносно суб'єктів авіаційної діяльності [27].

Наступною складовою визначення системи забезпечення авіаційно-космічної галузі це визначення сутності космічної діяльності. Відповідно до чинного законодавства суб'єктам господарювання дозволено за відповідним порядком здійснювати наступні види космічної діяльності:

- 1) випробування (крім комп'ютерних) ракет-носіїв, у тому числі їх агрегатів та складових частин і космічних апаратів;
- 2) запуски ракет-носіїв та/або космічних апаратів;
- 3) управління космічними апаратами на навколоземній орбіті або в космічному просторі;
- 4) повернення космічних апаратів та/або їх складових частин з навколоземної орбіти або космічного простору на Землю [28].

Окрім того суб'єктам господарювання дозволено здійснювати:

- наукові космічні дослідження;
- використання космічного простору;
- розроблення об'єктів космічної діяльності (в тому числі їх агрегатів та складових частин);
- виробництво об'єктів космічної діяльності (в тому числі їх агрегатів та складових частин);
- ремонт та технічне обслуговування об'єктів космічної діяльності (в тому числі їх агрегатів та складових частин);
- експлуатація об'єктів космічної діяльності (в тому числі їх агрегатів та складових частин);
- забезпечення запуску апаратів, їх складових частин.

Відповідно до Закону України «Про космічну діяльність» з метою забезпечення суб'єктів та об'єктів вказаних видів космічної діяльності необхідно здійснювати наступні заходи:

- державний нагляд за дотриманням вимог безпеки космічної діяльності, а також навчання та атестація осіб, які контролюють дотримання космічних правил і наявність необхідного рівня безпеки космічної діяльності;
- державний нагляд за наявністю необхідного рівня безпеки а також осіб, які розслідують інциденти та надзвичайні події;
- дотримання вимог безпеки, суб'єктами космічної діяльності щодо життя та здоров'я населення, майна громадян, підприємств, установ, організацій і довкілля;
- охорона космічної техніки та майна суб'єктів космічної діяльності під час виробництва, випробування, транспортування і експлуатації на поверхні Землі та майна суб'єктів космічної діяльності [29].

Враховуючі означене та думки науковців щодо наявності терористичних загроз суб'єктам та об'єктам космічної діяльності та в цілому людству, постає необхідність побудови ефективної моделі безпеки авіаційно-космічної галузі спрямованої на нейтралізацію терористичних загроз суб'єктам та об'єктам космічної діяльності та в цілому людству [30, с. 93-110].

Як свідчить досвід країн світу та крізьноманіття задач у сфері безпеки суб'єктів господарювання та об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної

діяльності вимагає створення комплексної системи їхнього убезпечення. Ми дотримуємося думки, що її основним змістом є формування такого стану галузі, за якого ризик загроз завдання збитків людям чи майну знижується до прийнятного рівня.

Для визначення проблем наукового супроводження формування системи безпеки авіаційно-космічної галузі на кафедрі права НАУ ім М. Є. Жуковського (ХАІ) здійснюється розробка теоретико-прикладних проблем з правового та організаційного забезпечення формування напрямків діяльності служб та структур безпеки об'єктів критичної інфраструктури взагалі та аерокосмічної галузі зокрема.

Для вирішення задач правового та організаційного забезпечення виявлення та нейтралізації загроз нормальної діяльності авіаційно-космічної інфраструктури у тому числі визначення організаційно-правового вектору формування служб безпеки суб'єктів господарювання авіаційно-космічної галузі та протидії кібертероризму у наукових публікаціях М. В. Нечіпорука (2020), Г. О. Спіциної (2019, 2020), Н. Є. Філіпенко (2020), І. Р. Шинкаренка (2019, 2020, 2021), І. І. Шинкаренка (2020) визначено низку пропозицій, що є підґрунтям формування теоретико-організаційної моделі убезпечення авіаційно-космічної галузі України. [26, с. 253-262; 31, с. 206-217; 32, с. 20-24; 33, с. 56-60].

Враховуючі напрямки убезпечення авіаційно-космічної галузі можемо констатувати, що стосовно суб'єктів-об'єктів авіаційно-космічної діяльності, залежно від напрямків їх діяльності, видів загроз та сил й засобів, що використовуються під час їх нейтралізації, існують наступні види безпеки: безпека авіаційно-космічної галузі (БАКГ) - космічна безпека (КБ) - громадська безпека (ГБ) - авіаційна безпека (АБ) - безпека польотів (БП) - економічна безпека (ЕБ) - фінансова безпека (ФБ) - кадрова безпека (КБ) - особиста безпека (ОБ) - фізична безпека об'єкта (ФБО) - інформаційна безпека (ІБ) - матеріально-технологічна безпека (МТБ).

Для встановлення всіх імовірних суб'єктів-об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі, що підлягають убезпеченню, необхідно з використанням методу порівняльного аналізу нормативних документів та системного підходу до категорії безпека, виокремити проблемні питання організації діяльності різних видів підприємств, що забезпечують роботу авіаційно-космічної галузі.

У випадку розгляду об'єкту інфраструктури авіаційно-космічної галузі відповідно до наведених видів безпеки, його нормальне функціонування визначається ступенем захищеності від всього комплексу загроз. Це стає підґрунтям формування комплексного поняття убезпечення інфраструктури авіаційно-космічної галузі. Враховуючі думки науковців [34], аналіз існуючих загроз об'єктів авіаційно-космічній галузі, її безпека складається з забезпечення:

- мінімізація ризиків, збитків людству, довкіллю та майну [30, с. 93-110];

- створення системи ефективної превенції та припинення актів незаконного втручання в діяльність суб'єктів та об'єктів авіаційно-космічної діяльності) [35];
- забезпечення правопорядку та захисту всіх видів власності на території суб'єктів авіаційно-космічної діяльності [36, с. 20];
- забезпечення особистої безпеки працівників підприємств – суб'єктів авіаційно-космічної діяльності та тих, що функціонують на їх території [37];
- забезпечення суб'єктам авіаційно-космічної діяльності сталого економічного і фінансового розвитку, надійного захисту майна та персоналу фірми від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, попередження небажаних подій, що можуть призвести до негативних наслідків (економічна та фінансова безпека);
- забезпечення захисту підприємств авіаційно-космічної сфери від ризиків;
- захист систем збору, обробки, зберігання та використання інформації на суб'єктах авіаційно-космічної діяльності від кримінальних кібер-правопорушень [38, с. 10-11].

Враховуючі наведене, можемо виокремити основні напрямки нейтралізації загроз та забезпечення об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі:

- здійснення заходів спрямованих на попередження кримінальних правопорушень, нейтралізацію загроз нормальній діяльності об'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі;
- виявлення індикаторів корупції та запобігання корупційних кримінальних правопорушень у авіаційно-космічній галузі [39, С. 17-23,];
- превенція незаконного втручання в діяльність суб'єктів-об'єктів космічної діяльності;
- здійснення організаційних заходів у сфері захисту життєво важливих для суспільства інтересів;
- здійснення організаційних та кримінологічних заходів з особистої безпеки та інтересів працівників суб'єктів космічної діяльності;
- здійснення заходів щодо забезпечення сталого економічного і фінансового розвитку суб'єктів космічної діяльності;
- здійснення заходів превентивного характеру щодо кримінальних правопорушень, що посягають на майно та персонал суб'єктів авіаційно-космічної діяльності;
- розробка та проведення заходів з превенції кібернетичних загроз суб'єкту-об'єкту авіаційно-космічної галузі то що.

Відповідно до чинного законодавства реалізацію означених заходів здійснюють наступні суб'єкти:

I. На об'єктах та суб'єктах авіаційної діяльності здійснення означених заходів у межах своєї компетенції здійснюють:

1) служби авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта; 2) Національної поліції України; 3) Служби безпеки України; 4) Державної прикордонної служби України; 5) Державної митної служби України; 6) Міністерства оборони України (на аеродромах спільного базування); 7) Державна служба з надзвичайних ситуацій України (за за-

питом); 8) служби безпеки фірм та установ суб'єктів господарювання на об'єктах авіаційної галузі.

II. На об'єктах та суб'єктах космічної діяльності здійснення означених заходів у межах своєї компетенції здійснюють:

1) відомча воєнізована охорона підприємств, що належать до сфери управління Державного космічного агентства України; 2) Міністерство оборони України; 3) Національна поліція України; 4) Служба безпеки України; 5) Державна служба з надзвичайних ситуацій України (за запитом); 6) служби безпеки фірм та установ суб'єктів господарювання на об'єктах авіаційної галузі.

Висновки. Виходячи з полі суб'єктності учасників забезпечення безпеки авіаційно-космічної галузі їх компетенція повинна бути конкретизованою під час заходів з протидії вчиненню конкретних кримінальних правопорушень відповідно до організаційної моделі. Ми пропонуємо наступну структуру такої організаційної моделі:

I. Стратегічний рівень:

- відповідно до чинного законодавства України та міжнародних Угод та Конвенцій згоду на які дала згоду Верховна Рада України уніфікувати відомчі нормативні акти у сфері забезпечення авіаційно-космічної діяльності;
- створення загальнодержавної системи координації суб'єктів забезпечення авіаційно-космічної діяльності з конкретизацією їхньої компетенції та повноважень;
- формування системи моніторингу криміногенної обстановки на суб'єктах-об'єктах авіаційно-космічної галузі;
- систематизація заходів щодо виявлення потенційних загроз з боку середі функціонування об'єктів авіаційно-космічної галузі з визначенням відповідальних учасників-суб'єктів по кожній загрозі;
- на державному, галузевому та об'єктовому рівнях запровадити види допуску персоналу у конкретно визначену зону на основі мульти-біо-метричних технологій;
- не залежно від видів власності на об'єктах - суб'єктах авіаційно-космічної діяльності запровадити типові заходи з перевірки персоналу та кандидатів на відповідні посади з використанням інформаційних та профайлінгових технологій;
- забезпечити організаційно-оперативне супроводження авіаційно-космічного ринку та забезпечення економічної безпеки на ґрунті нейтралізацією всіх видів загроз

II. Оперативний рівень. Розробка та планування:

- здійснення комплексних заходів з протидії нелегальній міграції, торгівлі людьми, незаконного переправлення осіб через державний кордон України, контрабанди зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів;
- здійснення організаційно-оперативних заходів щодо запобігання, виявлення і припинення злочинів на авіаційних об'єктах-суб'єктах та на прилеглий території;
- здійснення пошукових заходів з використанням інноваційних технологій

з впровадженням біометричних, мульти-біометричних, мультимодальних та багатофакторної методик ідентифікації імовірних суб'єктів кримінальних правопорушень, а також виявлення осіб, які можуть становити загрозу для об'єктів-суб'єктів авіаційно-космічної галузі;

- проведення комплексних оперативно-профілактичних операцій з метою виявлення та нейтралізації причин і умов, які сприяють вчиненню загальних кримінальних правопорушень на об'єктах авіаційно-космічної галузі.

III. Тактичний рівень. Формування тактичних прийомів та алгоритмів щодо запобігання та припинення кримінальних правопорушень:

- розробка типових організаційно-тактичних алгоритмів запобігання несанкціонованим проникненням на об'єкти авіаційно-космічної галузі;
- розробка типових дій щодо виявлення осіб перебування яких на об'єктах авіаційно-космічної галузі є джерелом безпекових загроз;
- розробка типових тактичних дій персоналу з метою запобігання вчинення на об'єктах авіаційно-космічної галузі корисливо-насищені злочинів;
- формування тактики запобігання майнової шкоди об'єктам авіаційно-космічної галузі та суб'єктам, що здійснюють господарську діяльність на їх території під час стихійного лиха, аварії, катастрофи та інших надзвичайних подій.

Бібліографічні посилання

1. Стратегія національної безпеки України - Безпека людини – безпека країни: Указ Президента України №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (13:15, 27.10.2021)
2. Закон України Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. №16, ст.199. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19#Text> (13:15, 27/10/2021)
3. Положення про державне космічне агентство України: Постанова Кабінету міністрів України від 14 травня 2015 р. №281 Київ «Про затвердження Положення про Державне космічне агентство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2015-%D0%BF#Text> (13:15, 27.10.2021)
4. Закон України «Про транспорт». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994, N 51. ст.446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2015-%D0%BF#Text>(13:15, 7.10.2021)
5. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення: монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.
6. Стельмах О.С. Міжнародно-правовий режим космічної безпеки: до теорії питання. Держава і право • Випуск 56. 2012. С. 522-530 (23:56, 17.04.21).
7. Омельченко А.В. (2019) Безпековий компонент управління розвитком космічної галузі. : *Electronic scientific publication «Public Administration and National Security»*. URL: [https://www.inter-nauka.com /magazine/public-administration/\(13:15, 27.10.2021\)](https://www.inter-nauka.com /magazine/public-administration/(13:15, 27.10.2021)).
8. Єрменчук О.П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монограф./ О. П. Єрменчук. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.
9. «Про доцільність та особливості визначення критичної інфраструктури в Україні». Аналітична записка FacebookTwitterРесурс <https://niss.gov.ua/en/node/1063-11:26-27.02.2021>
10. Сорока Л. В. «Адміністративно-правовий механізм реалізації космічної доктрини України: теорія і практика». Київ: ФОП Чапчинська Н. В., 2020. 395 с.
11. Бабак В. П., Харченко В. П., Максимов В. О. Безпека авіації За ред. В. П. Бабака. Київ: Техніка, 2004. 584 с.
12. Баган Я.Й. Адміністративно-правове забезпечення функціонування авіаційного транспорту в Україні: дис. на здобуття наук. ступеня наукового ступеня кандидата юридичних наук(доктора філософії): 12.00.07. (081-Право). Дніпро: ДДУВС, 2018. 208 с.
13. Токарев В.І., Касперович Г.Й., Карпенко М.В. Безпека польотів: Навч. Посібник. К. : Національний авіаційний ун-т., 2004. 175с.
14. Філіппов А.В. Адміністративно-правове забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь: Нац. ун-т держ. податк. служби України, 2010. 17 с.
15. Висоцька Т. Є. Напрями вдосконалення державної політики забезпечення безпеки польотів повітряних суден цивільної авіації. *Державне управління: удосконалення та розвиток №11, 2012*. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=510> 11.12.19-8:10
16. Дубинський О. Суб'єкти здійснення державного контролю за додержанням законодавства на транспорті в Україні. *Підприємство господарство і право*. №10. 2018. С. 131-135
17. Москаленко С.І. Проблеми забезпечення авіаційної безпеки в Україні. *Порівняльне аналітичне право*. №6. 2017. С. 249-251.
18. Калюжний Р.А., Сопілко І.М. Організаційно-правове забезпечення безпеки польотів на авіаційному транспорті. *Юридичний вісник*. №3(28). 2013. С. 10-15.
19. Ружий В. И. Международно-правовое последствия актов незаконного вмешательства в деятельность гражданской авиации : дис. На здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 - Международное право; Европейское право. Киев: КДУ ім. Т.Г. Шевченка, 1983. 213 с.

20. Собакарь А.О. Безпека польотів на авіаційному транспорті: категоріально-правовий аналіз. Форум права. №1. 2011. С. 931-938.
21. Устименко В.В., Лотюк Д.П. Основні аспекти контролю та нагляду за безпекою на авіаційному транспорті України. *Юридичний науковий електронний журнал*. №5. 2014. С.149-152.
22. Кун Т. С. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago: University of Chicago Press, 1962. 174 p.
23. Шваб Клаус. Четверта промислова революція. Харків. 2019. 416 с.
24. Поліщук І.В. Особливості правового регулювання інформаційної безпеки в цивільній авіації України. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2020. №2 (55). С. 27-32.
25. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року: Розпорядження кабінету міністрів України від 30 травня 2018 р. №430-р Київ «Про схвалення національної транспортної стратегії України на період до 2030 року»{із змінами, внесеними згідно з розпорядженням км №321-р від 07.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>
26. Шинкаренко І.Р., Спіціна Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх*. 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262
27. Кононець В.П. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції щодо забезпечення публічного порядку та безпеки в аеропортах: монографія. Дніпро: ДДУВС, 2018. 156 с.
28. Порядок видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволів на провадження окремих видів космічної діяльності: Постанова Кабінета міністрів України від 26 лютого 2020 р. №197Київ «Про затвердження Порядку видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволів на провадження окремих видів космічної діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2020-%D0%BF#Text> (10:00, 01.06. 2021)
29. Закон України Про космічну діяльність (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, №1, ст. 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text> (10:10, 01.06. 2021).
30. Cain, J. R. ed. by Charles S. Cockell (2016). Space Terrorism -A New Environment; New Causes. Dissent, Revolution and Liberty Beyond Earth.. Springer. Switzerland. 93-110. [English].
31. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Conference on Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering-Synergetic Engineering ICTM 2020: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. 2020 pp 206-217(Indexed by SCOPUS, INSPEC, WTI Frankfurt eG, zbMATH, SCImago More information about this series at. URL: <http://www.springer.com/series/15179> <https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7>;
32. Шинкаренко І. Р., Шинкаренко І.І. Профайлінг як метод забезпечення об'єктів авіаційної інфраструктури. *Актуальні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : матеріали наук.-практ. семінару (Дніпро, 29 травня 2020 р.)*. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 248 с., С. 20-24.
33. Шинкаренко І. Р., Шинкаренко І.І. Заходи забезпечення об'єктів авіаційної інфраструктури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції» (м. Крапівницький, 27-28 травня 2020 року Льотна академія Національного авіаційного університету). Крапівницький: 2020. С. 56-60
34. Сопілко І.М., Лихова С.Я., Біленчук П.Д. Космічний кіберзлочин як загроза національній безпеці України. Матеріали XV Міжнародної науково-технічної конференції «ABIA-2021». Київ: НАУ, 2021. URL: <http://conference.nau.edu.ua/index.php/AVIA/AVIA2021/paper/view/8017/6667>
35. Стельмах О.С. Міжнародно-правовий режим безпеки дослідження та використання космічного простору в мирних цілях: дис. На здобуття наук. Ступеня канд. Юрид наук: спеціальність 12.00.11 – міжнародне право. Київ: Національна академія наук України інститут держави і права ім. В. М. Корецького, 2016. 240 с.
36. Семчук Н.О., Хоцяновська Н.Ф. Багаж при авіаперевезеннях як предмет злочину: комплексна характеристика. *Юридичний вісник НАУ*. 1 (50) 2019. С. 17-23.
37. Шира Т. Б. Особиста безпека працівника як основа гарантування економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. №10, 2015.URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4408> [inUkr.].
38. Лихова С. Я., Біленчук П. Д. Космічні і наземні кіберзагрози третього тисячоліття: засоби пізнання, доказування, розслідування. *Юридичний вісник НАУ*. 2 (59) 2021. С. 9-16. DOI: 10.18372/2307-9061.59.15585
39. Гусар О. А., Ущипівська А. Р. Адміністративно-правові заходи протидії корупції в галузі цивільної авіації. *Юридичний вісник НАУ*. №4. 2018. С. 17-23.

References

1. Stratehiya natsional'noyi bezpeky Ukrayiny - Bezpeka lyudyny – bezpeka krayiny: Ukaz Prezidenta Ukrayiny №392/2020 Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 14 veresnya 2020 roku «Pro Stratehiyu natsional'noyi bezpeky Ukrayiny».URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (13:15, 27.10.2021) [in Ukr.].

2. Pro Derzhavnu prohramu aviatsiynoyi bezpeky tsyvil'noyi aviatsiyi : Zakon Ukrainy [On the State Program of Civil Aviation Safety: Law of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR). 2017. №16, st.199. [in Ukr.].
3. Polozhennya pro derzhavne kosmichne ahent•stvo Ukrainy: Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 14 travnya 2015 r. №281 Kyiv «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Derzhavne kosmichne ahent•stvo Ukrainy».URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2015-%D0%BF#Text> (13:15, 27.10.2021) [in Ukr.].
4. Pro transport : Zakon Ukrainy [On Transport: Law of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR). 1994, N 51. st.446. [in Ukr.].
5. Sydorchuk, O. H. (2018) Sotsial'na bezpeka: derzhavne rehulyuvannya ta orhanizatsiyno-ekonomichne zabezpechennya: monohrafiya [Social security: state regulation and organizational and economic support: monograph]. L'viv : LRIDU NADU. 492 s. [in Ukr.].
6. Stel'makh, O.S. (2012) Mizhnarodno-pravovyy rezhym kosmichnoyi bezpeky: do teorii pytannya. [International legal regime of space security: to the theory of the question] Derzhava i pravo • Vypusk 56. S. 522-530.. [in Ukr.].
7. Omelchenko, A. V. (2019) Security component of space industry development management. *Electronic scientific publication «Public Administration and National Security»*. URL: <https://www.inter-nauka.com /magazine/public-administration/> [in Eng.].
8. Yermenchuk, O.P. (2018) Osnovni pidkhody do orhanizatsiyi zakhystu krytychnoyi infrastruktury v krayinakh Yevropy: dosvid dlya Ukrainy [Basic approaches to the organization of protection of critical infrastructure in European countries: experience for Ukraine]: monohraf.. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. Sprav.. 180 s. [in Ukr.].
9. Pro dotsil'nist' ta osoblyvosti vyznachennya krytychnoyi infrastruktury v Ukraini. Analitychna zapyska FacebookTwitterPecypc <https://niss.gov.ua/en/node/1063-11:26-27.02.2021>. [in Ukr.].
10. Soroka, L. V. (2020) Administratyvno-pravovyy mekhanizm realizatsiyi kosmichnoyi doktryny Ukrainy: teoriya i praktyka [Administrative and legal mechanism for the implementation of space doctrine of Ukraine: theory and practice]. Kyiv: FOP Chapchyn's'ka N. V. 395 s. [in Ukr.].
11. Babak, V.P. & Kharchenko, V.P. & Maksymov, V.O. (2004) Bezpeka aviatsiyi [Aviation safety]. Za red. V. P. Babaka. Kyiv: Tekhnika,. 584 s. [in Ukr.].
12. Bahan, YA.Y. (2018) Administratyvno-pravove zabezpechennya funktsionuvannya aviatsiynoho transportu v Ukraini [Administrative and legal support for the functioning of air transport in Ukraine]: dys. na здобuttя наук. stupenya naukovooho stupenya kandydata yurydychnykh nauk(doktora filosofiyi): 12.00.07. (081-Pravo). Dnipro: DDUVS,. 208 s. [in Ukr.].
13. Tokarev, V.I. & Kasperovych, H.Y. & Karpenko, M.V. (2004) Bezpeka pol'otiv [Flight Safety] navch. posibnyk. K. : Natsional'nyy aviatsiynyy un-t. 175s. [in Ukr.].
14. Filippov, A.V. (2010) Administratyvno-pravove zabezpechennya bezpeky tsyvil'noyi aviatsiyi v Ukraini [Administrative and legal security of civil aviation in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Irpin': Nats. un-t derzh. podatk. sluzhby Ukrainy, 2010. 17 s. [in Ukr.].
15. Vysots'ka, T. YE. (2012) Napryamy vdoskonalennya derzhavnoyi polityky zabezpechennya bezpeky pol'otiv povitryanykh suden tsyvil'noyi aviatsiyi [Directions for improving the state policy of flight safety of civil aircraft.]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*. №11.URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=510> 11.12.19-8:10. [in Ukr.].
16. Dubyn's'kyy, O. (2018) Sub'yekty zdiysnennya derzhavnoho kontrolyu za doderzhanniam zakonodavstva na transporti v Ukraini [Subjects of state control over compliance with transport legislation in Ukraine.]. *Pidpryyemstvo hospodarstvo i pravo*. №10.. S. 131-135. [in Ukr.].
17. Moskalenko, S.I. (2017) Problemy zabezpechennya aviatsiynoyi bezpeky v Ukraini [Problems of aviation security in Ukraine.]. *Porivnyal'ne analitychne pravo*. №6. S. 249-251. [in Ukr.].
18. Kalyuzhnyy, R.A., Sopilko I.M. (2013) Orhanizatsiyno-pravove zabezpechennya bezpeky pol'otiv na aviatsiynomu transporti. [Organizational and legal support of flight safety on air transport.]. *Yurydychnyy visnyk*. №3(28). S. 10-15. [in Ukr.].
19. Safarov, M.V. (2021) Ukrainian aviation security: challenges and perspectives. *POLIT.Challenges of science today*, 5-9 April 2021. [English]
20. Sobakar', A.O. (2011) Bezpeka pol'otiv na aviatsiynomu transporti: katehorial'no-pravovyy analiz [Flight safety in air transport: categorical-legal analysis.]. *Forum prava*. №1. S. 931-938. [in Ukr.].
21. Ustymenko, V.V., Lotyuk D.P (2014) Osnovni aspekty kontrolyu ta nahlyadu za bezpekoyu na aviatsiynomu transporti Ukrainy [Basic aspects of control and supervision of safety in air transport of Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. №5. S.149-152. [in Ukr.].
22. Tomas Kyn (1962) The Structure of Scientific Revolutions. Chicago: University of Chicago Press. 174 p. [English]
23. Shvab Klaus. (2019) Chetverta promyslova revolyutsiya [The fourth industrial revolution]. Kharkiv. 416 s. [in Ukr.].
24. Polishchuk, I.V. (2020) Osoblyvosti pravovoho rehulyuvannya informatsiynoyi bezpeky v tsyvil'niy aviatsiyi Ukrainy [Features of legal regulation of information security in civil aviation of Ukraine]. *Naukovi pratsi Natsional'noho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Yurydychnyy visnyk «Povitryane i kosmichne pravo»*. Kyiv: NAU. №2 (55). S. 27-32. [in Ukr.].
25. Natsional'na transportna stratehiya Ukrainy na period do 2030 roku: Rozporyadzhennya kabinetu ministriv Ukrainy vid 30 travnya 2018 r. №430-r Kyiv «Pro skhvalennya natsional'noyi transportnoyi stratehiyi Ukrainy na period do 2030 roku»{iz zminamy, vnesenymy z•hidno z rozporyadzhennyam km №321-r vid 07.04.2021}URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text> [in Ukr.].
26. Shynkarenko, I.R. & Spitsina H.O. (2020) Bezpeka ob'ektiv infrastruktury aviatsiynoho transportu: teoretychni aspekty [Security of air transport infrastructure objects: theoretical aspects.]. *Visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh*. №2. S. 253-262. vklyucheno do mizhnarodnoyi naukovo metrychnoyi bazy Index Copernicus International (Respublika Pol'shcha, Varshava), «Perelik B MON Ukrayiny» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262 [in Ukr.].
27. Kononets, V.P. (2018) Administrativno-yurysdyktsiyna diyal'nist' politsiyi shchodo zabezpechennya publichnoho poryadku ta bezpeky v aeroportakh [Administrative and jurisdictional activities of the police to ensure public order and security at airports]: monohrafiya. Dnipro: DDUVS, 2018. 156 s. [in Ukr.].
28. Poryadok vydachi (vidmovy u vydachi, anulyuvannya) dozvoliv na provadzhennya okremykh vydiv kosmichnoyi diyal'nosti: [Procedure for issuance (refusal to issue, cancellation) of permits for certain types of space activities:] Postanova Kabinetu ministriv Ukrayiny vid 26 lyutoho 2020 r. №197Kyyiv «Pro zatverdzhennya Poryadku vydachi (vidmovy u vydachi, anulyuvannya) dozvoliv na provadzhennya okremykh vydiv kosmichnoyi diyal'nosti». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2020-%D0%BF#Text> (10:00, 01.06. 2021) [in Ukr.].
29. Zakon Ukrayiny Pro kosmichnu diyal'nist'. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. 1997, №1, st. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text> (10:10, 01.06. 2021). [in Ukr.].
30. Cain, J. R. ed. by Charles S. Cockell (2016). Space Terrorism -A New Environment; New Causes. Dissent, Revolution and Liberty Beyond Earth.. Springer. Switzerland. 93-110. [in Eng.].
31. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko (2020) Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Conference on Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering–Synergetic Engineering ICTM: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. 2020 pp 206-217 (Indexed by SCOPUS, INSPEC, WTI Frankfurt eG, zbMATH, SCImago More information about this series at. URL: <http://www.springer.com/series/15179> <https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7>. [in Eng.].
32. Shynkarenko, I. R. & Shynkarenko, I.I. (2020) Profaylinh yak metod ubezpechennya ob'ektiv aviatsiynoyi infrastruktury [Profiling as a method of securing aviation infrastructure]. Aktual'ni problemy ekspertnoho zabezpechennya dosudovoho rozsliduvannya : materialy nauk.-prakt. seminaru (Dnipro, 29 travnya 2020 r.). Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2020. 248 s., S. 20-24. [in Ukr.].
33. Shynkarenko, I. R. & Shynkarenko, I.I. (2020) Zakhody ubezpechennya ob'ektiv aviatsiynoyi infrastruktury [Measures to secure aviation infrastructure]. Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Modernizatsiya vitchyznyanoyi pravovoyi systemy v umovakh svitovoyi intehtatsiyi» (m. Krapivnyts'kyy, 27 - 28 travnya 2020 roku L'otna akademiya Natsional'noho aviatsiynoho universytetu). Krapivnyts'kyy. S. 56-60 [in Ukr.].
34. Sopilko, I.M. & Lykhova, S.YA. & Bilenchuk, P.D. (2021) Kosmichnyy kiberzlochyn yak zahroza natsional'niy bezpetsi Ukrayiny [Space cybercrime as a threat to Ukraine's national security]. Materialy KHV Mizhnarodnoyi naukovo-tekhnichnoyi konferentsiyi «AVIA-2021». Kyiv: NAU, 2021. URL: <http://conference.nau.edu.ua/index.php/AVIA/AVIA2021/paper/view/8017/6667> [in Ukr.].
35. Stel'makh, O.S. (2016) Mizhnarodno-pravovyy rezhym bezpeky doslidzhennya ta vykorystannya kosmichnoho prostoru v myrnykh tsilyakh [International legal regime of security research and use of outer space for peaceful purposes]: dys. Na zdobuttya nauk. Stupenya kand. Yuryd nauk: spetsial'nist' 12.00.11 – mizhnarodne pravo. Kyyiv: Natsional'na akademiya nauk Ukrayiny instytut derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho. 240 s. [in Ukr.].
36. Semchuk, N.O. & Khotsyanovs'ka, N.F. (2019) Bahazh pry aviaperevezennyakh yak predmet zlochynu: kompleksna kharakterystyka [Luggage during air transportation as a subject of crime: a comprehensive description.]. *Yurydychnyy visnyk NAU*. 1 (50). S. 17-23. [in Ukr.].
37. Shyrya, T. B. (2015) Osobysta bezpeka pratsivnyka yak osnova harantuvannya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva [Personal safety of the employee as a basis for guaranteeing the economic security of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4408> [in Ukr.].
38. Lykhova, S. YA. & Bilenchuk, P. D. (2021) Kosmichni i nazemni kiberzahrozy tret'oho tysyacholittya: zasoby piznannya, dokazuvannya, rozsliduvannya [Space and ground cyber threats of the third millennium: means of cognition, proof, investigation.]. *Yurydychnyy visnyk NAU*. 2 (59). S. 9-16. DOI: 10.18372/2307-9061.59.15585 [in Ukr.].
39. Husar, O. A. & Ushchapivs'ka A. R. (2018) Administrativno - pravovi zakhody protydyi koruptsiyi v haluzi tsyvil'noyi aviatsiyi [Administrative and legal measures to combat corruption in the field of civil aviation]. *Yurydychnyy visnyk NAU*. №4. S. 17-23. [in Ukr.].

**Ihor Shynkarenko,
Vasyl Zakharov**

ISSUES OF SECURITY OF OBJECTS AND SUBJECTS OF INFRASTRUCTURE OF THE AVIATION AND SPACE INDUSTRY OF UKRAINE

(Scientific Article)

Abstract: *The article states that outside the subject of modern research are: system-comprehensive intelligence of the content and types of security threats to the objects of space and aviation infrastructure; coordination of all subjects of security activity aimed at neutralizing threats to the aerospace industry ;, methodology of organizational and legal support of subjects of aerospace activity, as well as their objects; problems of tactics of implementation of organizational, general and special preventive measures to ensure aerospace activities. The results of research and work of representatives of the Ukrainian school of forensic science and security studies were analyzed, which determined the need for theoretical and forensic research in the field of theoretical and applied and legal problems in the areas of security of aerospace in Ukraine.*

The purpose of the article is to identify modern problems and theoretical content of ensuring the safety of aerospace facilities; proposal and forms, methods and measures to secure aerospace facilities based on the achievements of science and technology in recent years; determination of the organizational and tactical model of counteraction to criminal offenses committed in relation to and at the objects-subjects of aerospace activity.

The use of a set of general and special research methods allowed to determine the factors and content of the causes and conditions of solving the problems of securing the objects-subjects of aviation and space activities. This approach helped to conclude that the most promising areas of neutralization of threats and security of aerospace infrastructure are the implementation of measures aimed at preventing criminal offenses, neutralizing threats to the normal operation of aerospace infrastructure, identifying indicators of corruption and preventing corruption. criminal offenses in the aerospace industry, the implementation of organizational measures in the field of protection of vital interests of society. This approach allowed us to propose an organizational and tactical model for ensuring the security of the aerospace industry with its differentiation at the strategic, operational and tactical levels.

Keywords: *aviation, space activities, aerospace industry, critical infrastructure, national security, threats to the security of the aerospace industry, security of aerospace facilities, security measures, prevention of criminal offenses.*